

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Pregled uspešnih pobud za primerjalne analize varnosti in zdravja pri delu

Povzetek

Povzetek

V okviru Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) je bila primerjalna analiza opredeljena kot „načrtovan postopek, s katerim neka organizacija primerja svoje postopke v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ter uspešnost z drugimi organizacijami, da bi izvedela, kako zmanjšati število nezgod in bolezni, izboljšati skladnost z zakonodajo s področja varnosti in zdravja pri delu in/ali zmanjšati stroške zagotavljanja skladnosti“. Na podlagi te opredelitve je bil glavni cilj tega projekta preučiti sheme primerjalne analize varnosti in zdravja pri delu, vzpostavljene na panožni ravni, ravni držav članic ali evropski ravni. Cilj raziskave je bil tudi oceniti koristi, ki jih lahko zagotavljajo take sheme, pa tudi njihove omejitve, ter opredeliti ključne dejavnike in glavne ovire za njihovo uspešnost.

Za opredelitev shem primerjalne analize varnosti in zdravja pri delu v Evropi ter pridobitev podrobnosti o njihovem obsegu, dejavnostih in učinkovitosti so bile uporabljene številne metodologije, vključno s pregledom dokumentacije, e-poštnim vprašalnikom in spletno anketo. Za dopolnitev teh informacij je bil sprejet pristop študije primera, namenjen boljšemu razumevanju izbranih shem, vključno z njihovimi dejavniki uspeha in morebitnimi ovirami za napredek. To je vključevalo poglobljene razgovore s koordinatorji in udeleženci sheme, da bi izkoristili znanje in praktične izkušnje sodelujočih. Poleg tega je bilo izvedeno omejeno število študij primerov shem primerjalne analize, osredotočenih na teme, ki niso povezane z varnostjo in zdravjem pri delu, da bi proučili, katera spoznanja so prenosljiva.

Ugotovitve pregleda dobro ponazarjajo raznovrstnost razpoložljivih shem ter razpon zajetih panog, tem in članstev. Zahteve v zvezi z izmenjavo informacij se med 24 shemami o varnosti in zdravju pri delu, ki so bile temeljito pregledane, bistveno razlikujejo ter vključujejo kvantitativne podatke (tj. rezultate na področju varnosti in zdravja pri delu) in kvalitativne podatke o dobri praksi (proces). Številne sheme vključujejo elemente obojega.

Organizacije, ki so članice shem primerjalne analize, imajo od njih velike koristi. Prilagoditev njihove uspešnosti glede na trg je za organizacije močna spodbuda, da se pridružijo shemi primerjalne analize. Močan dejavnik je tudi doseganje izboljšav na področju zmanjševanja števila nesreč in incidentov. Forum Finnish Zero Accident Forum, ki je prostovoljna mreža finskih delovnih mest, je na primer ugotovil, da se je med letoma 2008 in 2012 stopnja nesreč med njegovimi člani znižala za 46 %, medtem ko se stopnja nesreč na nacionalni ravni v tem obdobju ni bistveno spremenila. Dejavnosti primerjalne analize, ki jih je izvajal Svetovalni odbor za papirno in kartonsko industrijo (PABIAC) izvršilnega organa Združenega kraljestva za zdravje in varnost, so sovpadale z znižanjem stopnje nesreč v papirni industriji: stopnja nesreč, ki je bila v devetdesetih letih prejšnjega stoletja višja kot v gradbeništvu, se je znižala na raven, ki je le nekoliko višja od povprečja celotne industrije. „Vizija uspeha“ je privlačna ideja: številni sodelujoči se pridružijo z željo po oblikovanju okolja brez nesreč.

Iz ankete je razvidno, da na uspeh vplivajo najrazličnejši dejavniki in da ni nekega posameznega dejavnika, o katerem bi se vsi anketiranci strinjali, da je bistven za uspeh njihove sheme. Zahteve glede podatkov so se izkazale za ključen dejavnik, zlasti glede sodelovanja in članstva: sheme primerjalne analize z zahtevami po zbiranju podatkov o uspešnosti so za člane manj privlačne kot tiste, ki vključujejo izmenjavo dobre prakse na področju varnosti in zdravja pri delu. Osredotočenost na lastnosti, ki se članom pogosto zdijo najdragocenejše, bo verjetno prispevala k večjemu sodelovanju in uspehu, vendar to ne bi smelo preprečiti zbiranja podatkov, za katere organizatorji sheme menijo, da bodo koristni, zlasti če so ključni za spremljanje napredka. Poročanje o nesrečah je lahko občutljivo vprašanje, nekaterim članom pa se lahko izmenjava takih informacij odsvetuje: to bi bilo mogoče rešiti z anonimnim poročanjem. V shemi primerjalne analize na področju varnosti voznega parka, ki jo upravlja podjetje Virtual Risk Manager, je bilo na primer ugotovljeno, da anonimnost prispeva k zanesljivejšim podatkom in produktivnejšim razpravam.

Velika večina shem ustvarja priložnosti za mreženje in razprave. Mreža Zero Accidents na Nizozemskem je na primer ugotovila, da so delovne skupine in forumi z neposredno udeležbo bolj zaželeni od bolj pasivnih razprav v okviru okroglih miz in predavanj. Te so bile najuspešnejše pri prepričevanju udeležencev o pomenu in uporabnosti politik in postopkov drugih podjetij za njihove lastne organizacije.

V razgovorih v okviru raziskave je več udeležencev dejalo, da je mreženje ključno za oblikovanje odnosov, ki temeljijo na zaupanju in medsebojnem sodelovanju ter ki omogočajo uspešnost shemam primerjalne analize. Priložnosti za mreženje, ki jih zagotavlja forum Universities Safety and Health

Association (univerzitetno združenje za varnost in zdravje), namenjen izmenjavi najboljših praks v visokošolskem sektorju, so med najbolj cenjenimi vidiki njegovih dejavnosti. Forum je ugotovil, da ima večina univerz v Združenem kraljestvu vzpostavljene dobre notranje postopke zbiranja podatkov, zato univerze menijo, da je najpomembneje, da svoje kvantitativne podatke primerjajo s podatki drugih institucij.

Sheme s „praktičnimi“ elementi, kot je predstavitev na kraju samem, in tiste, ki omogočajo razprave z neposredno udeležbo, se z vidika članov štejejo za zelo koristne. Usmerjevalna skupina agencije EU-OSHA za primerjalno analizo je ugotovila, da prirejanje dogodkov v netekmovalnih „varnih“ okoljih posameznikom omogoča, da razpravljajo o spornih in občutljivih vprašanih, ter pomaga pri zagotavljanju skupinske miselnosti, potrebne za spodbujanje primerjalne analize.

Pomembni so tudi drugi vidiki, kot so enota članstva (članstvo obrata in ne podjetja je lahko na primer za nekatera večja podjetja bolj koristno) in merila za članstvo. Sheme s široko (npr. finski forum Zero Accident) in ozko (npr. shema izvršilnega organa za zdravje in varnost PABIAC) panožno osnovo lahko enako dobro delujejo. Finski forum Zero Accident omogoča članstvo ne samo vodilnim na trgu z vidika uspešnosti na področju varnosti in zdravja pri delu, temveč tudi prizadevnim manj uspešnim podjetjem, kar povečuje možnosti za vzajemno učenje in podporo.

Pomemben je tudi način določanja ciljev, ki morajo biti ambiciozni in hkrati realni. Za shemo primerjalne analize na področju varnosti voznega parka, ki jo upravlja podjetje Virtual Risk Manager, se je zdelo, da bi imela preveč trdno določena strategija pred razvojem negativne učinke. V podjetju Virtual Risk Manager menijo, da so razprave znotraj foruma za primerjalno analizo in v njegovem okviru enako pomembne kot sami podatki.

Informacije, pridobljene na podlagi sodelovanja, bi morale biti za sodelujoče resnično uporabne; če shema nima zaznavne vrednosti, bo sodelovanje verjetno upadalo zaradi pomanjkanja donosnosti naložbe glede na vložena sredstva. Na splošno se sodelujoči v primerjalni analizi raje osredotočijo na postopke kot na rezultate, praktični primeri najboljših praks pa so med člani zelo cenjeni. Večina anketirancev se je strinjala, da je bila zmožnost uporabe informacij za olajšanje spremembe ključna za uspešnost sheme. Sheme, na podlagi katerih se oblikujejo dokumenti o politikah in postopkih na področju varnosti in zdravja pri delu, se štejejo za uporabne, saj je tako mogoče prihraniti čas, potreben za oblikovanje dokumentacije „od začetka“. Izmenjava elektronske dokumentacije je še zlasti koristna. Kot pomemben dejavnik uspeha se šteje tudi uporaba več strategij razširjanja, kot so tiste, ki jih podjetje BGM v Nemčiji uporablja v okviru svojega celovitega sistema spodbud obveznega nezgodnega zavarovanja.

Številni anketiranci so navedli, da je sodelovanje preprosto. V navedeni shemi podjetja BGM so vprašalniki kar najbolj enostavni, da se čim bolj zmanjšajo upravne ovire. Kratka in preprosta struktura najnovejše ankete sheme izvršilnega organa za zdravje in varnost PABIAC v Združenem kraljestvu je bila prav tako deležna velikega odziva.

Izraze „dobra praksa“ ali „najboljša praksa“ je treba uporabljati premišljeno. Skupina ArcelorMittal s sedežem v Luksemburgu je prek svojih dejavnosti primerjalne analize ugotovila, da je bilo sporočilo o „dobri praksi“ pogosto bolj koristno, kot sporočilo o „najboljši praksi“, saj je zvenelo kot vodilo in ne kot vsiljevanje predpisanih postopkov. Vodstveni delavci imajo tako občutek večje odgovornosti za posledične procese na področju varnosti in zdravja pri delu.

Anketiranci so si bili manj enotni glede tega, katere lastnosti okolij ali shem so neugodne. Med najpogostejše omenjenimi so bile težavne zahteve članstva z vidika časa ali sredstev ter majhna podpora industrije. Kadar sheme vključujejo zbiranje velike količine empiričnih podatkov, lahko postanejo podobne raziskovalnim projektom in zahtevajo zelo veliko sredstev: pri uporabi metodologij, kot so osebni razgovori ali revizije na kraju samem, povezane s procesi na področju varnosti in zdravja pri delu, je treba biti previden.

Priloga k poročilu naj bi se uporabljala kot praktični vodnik za posameznike in organizacije, ki želijo uvesti shemo primerjalne analize na področju varnosti in zdravja pri delu ali nadalje razviti obstoječo shemo. V njej so določeni praktični ukrepi glede privabljanja novih članov, določanja ciljev, ohranjanja zagona in zagotavljanja dolgoročne vzdržnosti.

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) prispeva k temu, da bi Evropa postala varnejše, bolj zdravo in produktivnejše delovno okolje. Proučuje, pripravlja in širi zanesljive, uravnotežene in nepristranske informacije o varnosti in zdravju ter organizira vseevropske kampanje za povečevanje ozaveščenosti. Ustanovila jo je Evropska unija leta 1994, sedež pa ima v Bilbao v Španiji. Agencija združuje predstavnike Evropske komisije, vlad držav članic, združenj delodajalcev in delavcev ter vodilne strokovnjake iz vsake države članice EU in zunaj njenih meja.

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Santiago de Compostela 12, 5. nadstropje
48003 Bilbao, Španija
Tel.: +34 944794360
Faks: +34 944794383
E-naslov: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>

Publications Office